

د شیري او دايمي غابنونه ترمنځ توپيرونه
ددی دپاره بايد لومړی غابنونه تشریح شي.

غابن

غابن د سختو انساجو څخه جوړ شوی دی چې کلک ډول اوسپنې رنگ
لري او په سفلي فک کې په *margo alveolar* کې ځای پر ځای شوی
دی چې په ژولو بنایست کې اساسي رول لوبوي په دوه ډوله دی

۱: شیري غابنونه

۲: دايمي غابنونه

شيري غابنونه

شيري غابنونه په درې ژامه یی لږ عدد دی چې په درې ډولونو کې شل
عده دی نسبت دايمي غابنونو ته واړه دی شکل او دوظیفې له لحاظه
ددايمي غابنونو په شان دی

لومړی د شیري غابنونه هر یو غابن بیل بیل تشریح کوو

انسيزور غابنونه

شیری انسيزور غابنونه په هره ژامه کې خلور عدده دی خنډی یی تیری او د غذایی موادو په قطعه کولو کې رول لری دوه عدده د متوسط خط سره نژدی واقع دی چی د مرکزی انسيزور یا سنترال په نامه یادېږی او دوه عدده یی نور یی چی متوسط خط ته لیری قرار لری نسبت سنترال ته د لیترال په نامه یادېږی په بله معنی لیترال د سنترال په څنګ کې واقع دی یا د متوسط خط په دوهم نمبر کې قرار لری چی لیترال نومېږی

کټین غابنونه

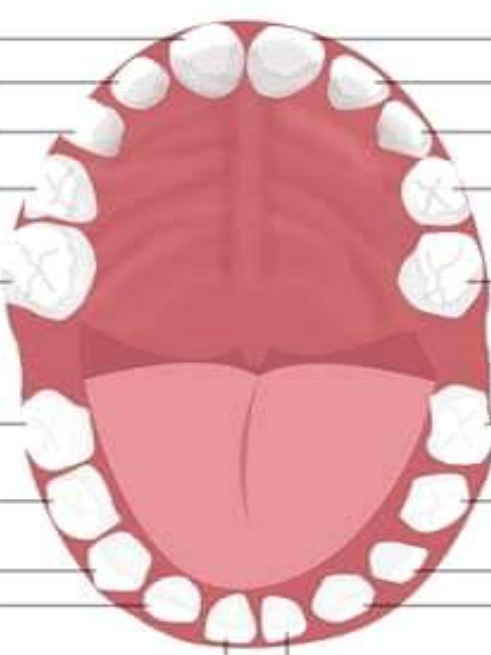
کټین غابنونه د کپسید په نامه هم یادېږی چی د غذایی موادو په خیری کولو کې رول لری په هره ژامه کې دوه عدده دی.

مولر غابنونه

مولر غابنونه دخلفی غابنونو څخه عبارت دی او څو کپسونو لرونکی دی د غذایی موادو په ژولو کې او میده کولو کې رول لری خلور عدده دی او نظر موقعیت او ترتیب سره د اول مولر او دوهم مولر په نامه یادېږی.

د شیری غابنونو شکل

CHILDREN TEETH ANATOMY

Age Tooth Comes In (months)		Age Tooth Is Lost (years)
Central incisor (8 - 12)		Central incisor (6 - 7)
Lateral incisor (9 - 13)		Lateral incisor (7 - 8)
Canine/cuspid (16 - 22)		Canine/cuspid (10 - 12)
First molar (13 - 19)		First molar (9 - 11)
Second molar (25 - 33)		Second molar (10 - 12)
Second molar (23 - 31)		Second molar (10 - 12)
First molar (14 - 18)		First molar (9 - 11)
Canine/cuspid (17 - 23)		Canine/cuspid (9 - 12)
Lateral incisor (10 - 16)		Lateral incisor (7 - 8)
Central incisor (6 - 10)		Central incisor (6 - 7)

دایمی غابنونه

دایمی غابنونه دوه دیرش عدده دی چی ۱۶ عدده یی په پورتنی ژامه

کی او ۱۶ عددہ یی پہ لاندینی ژامہ کی قرار لری دخولی پہ جوف کی تر پنځه کلنی پوری شیری غابنونه موجودوی او بیا ۶-۷ کلنی په دوران کی سفلی اول مولر غابن لومړنی دایمی غابن خروج کوی په دی وخت کی شیری غابنونه په تحلیل له منځه ځی او د سفلی ژامی غابنونه وده کوی او طول یی دریری ترڅو کافی فضا د اضافی غابنونه د تهیی لپاره رامنځته شی

دایمی غابنونه د شیری غابنونه ځای نه نیسی بلکی د اول مولر وروسته قدامی شیری غابنونه شروع په ولیدو کوی د اتغیر دیوی نارملی فزیالوژیکي پروسه په واسطه چی دهغی لاندی دی منځته راځی په نهایت کی هر شیری غابن له منځه ځی او پرځای یی دایمی غابن راخیژی

چی دلته به د دایمی غابنونه هر یو غابن بیل بیل تشریح کوو
انسیزور غابنونه

انسیزور غابنونه : په هره ژامه کی څلور عددہ دی دخولی په قدامی برخه کی قرار لری ځنډی یی تیری او د غذایی موادو په قطعه کولو کی رول لری دوه عددہ د متوسط خط سره نژدی واقع دی چی د مرکزی انسیزور یا سنترال په نامه یادیری او دوه عددہ یی نوری چی متوسط خط ته لیری قرار لری نسبت سنترال ته د لیترال په نامه یادیری په بله معنی لیترال د سنترال په څنګ کی واقع دی یا د متوسط خط په دوهم

نمبر کی قرار لری چی لیترال نومیری.

کنین غابنونه

کنین غابنونه دکسپید په نامه هم یادیری چی د غذایی موادو او یا نورو
شیانو په غوڅولو او د کلک شیانو په خیری کولو کی رول لری او په هره ژامه
کی دوه کنین غابنونه قرار لری چی په دواړو ژامو کی څلور دانی دی

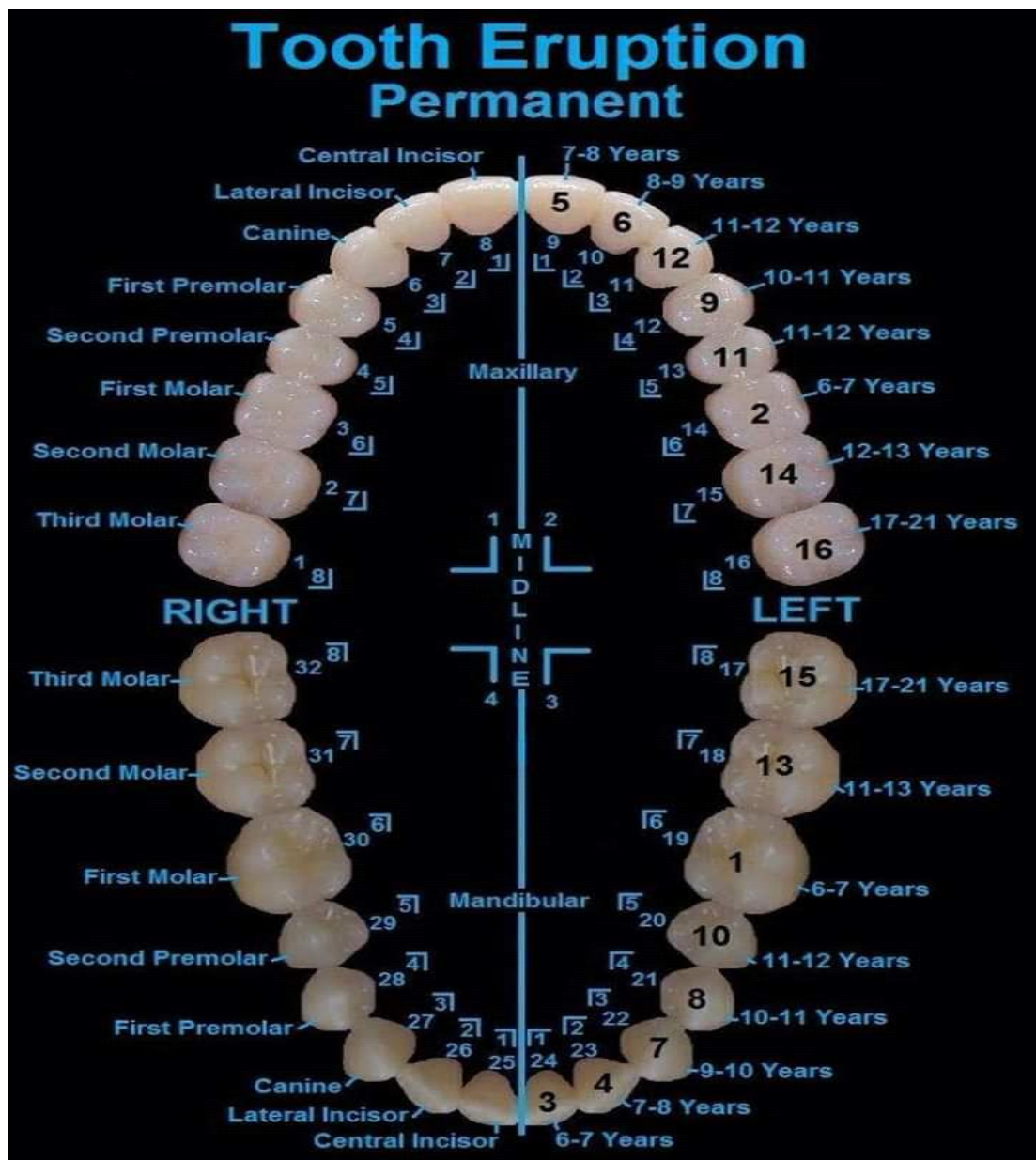
پری مولر

پری مولر غابنونه په هره ژامه کی څلور عدده دی چی داهم دخلفی
غابنونو له جملی څخه دی او د غذایی موادو په میده کولورول لری نظر
موقعیت او ترتیب په قوسونو کی داول مولر او دوهم مولر په نامه یادیری

مولر غابنونه

مولر غابنونه څو کسپونو لرونکی چی تر ټولو شاته موقعیت لری د غذایی
موادو په میده کولو کی رول لری په هره ژامه کی شپږ عدده مولر غابنونه
موجود دی او نظر موقعیت او ترتیب د قوسونو داول مولر؛ دوهم مولر
؛ او دریم مولر په نامه یادیری چی مجموعی تعداد یی په دواړو ژامو کی
دولس عدده دي.

د دایمی غابنونو شکل:

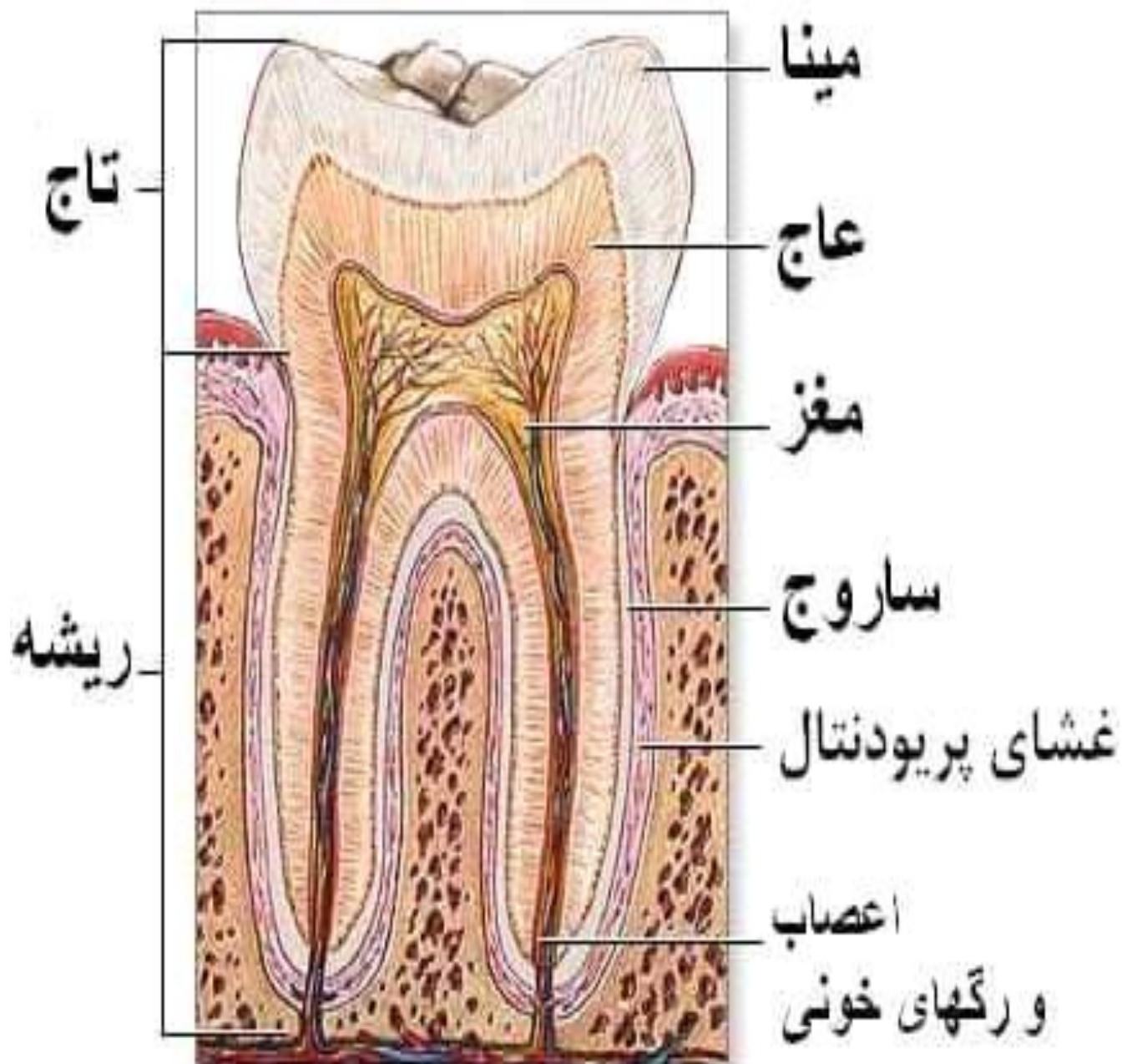
د غاښ برخي

هر يو غاښ نظر اناټومي ته د دريو برخو څخه جوړ شوی دی.

- تاج : crown تاج دخولۍ په جوف کې په نارمل ډول سره د لیدو وړ دی چی د اینامل په واسطه پوښل شوی دی خو د هر غاښ تاج د هضم په پروسه کې د وظیفه له مخی فرق کوی
- د غاښ غاړه cervical : د تاج اورینښی تر منځ سرحد جوړوی یعنی تاج اورینښه سره بیلوی .
- رینښه root : د غاښ دا برخه دخولۍ په جوف کې د غاښنی قوی په ساکت کی غرس ده او د سمینټیم په واسطه پوښل شوی دی

دغابش برخی داناتومی له نظره

:

يادونه : که چيرته موږ د عضويت قدايم د mid line پر اساس پر دوو برخو وويشو نو دخولي جوف به په دوو برخو وويشل شي چي دخولي په جوف کي دوه دژامي قوس ته arch maxillare او لاندی ژامي ته arch mandibulare وایي چي دواړه ژامي په څلورو برخو وويشل شي او هر څلورمه برخه د quadrant په نامه ياديږي .

Maxillary right quadrant

Maxilla left quadrant

right quadrant Mandibulla

left quadrant Mandibula

چي دخولي په هره څلورمه برخه کي ۲ انسيزور ۱ کټين ۲ پري مولر ۳ مولر غاښونه موجود دي

د ميډلاين له نظره د غاښونو سطحی surface of the teeth په لاندی نومونو هم ياديږي .

Mesiobuccal نژدی درخسار

Disto buccal

درخسار نه لری

Disto lingual د ژبي نه لری

Meso lingual

ژبي ته نږدی

Gingiva د وریو مربوط

Surface of the teeth

غابنونه په خپل قوس کی د موقعیت له نظره د خو سطحو درلودونکی دی
چی په لاندی ډول تری یادونه کوو.

د غابنونو مخکینی نیونکی برخی ته incisal او د شاتنی غابنونو
ژونکی سطحی ته occlusal وایی.

همدا رنگه په عمومی ډول پلاتینال او لینگوال ته oral او لابیال او بوکال
سطحو ته facial وایی.

د غابنونو مورفولوژی او هستولوژی

د خولی په جوف کی غابنونه منډیبولاپه پورتنی او د مگزیا په لاندینی
برخه کی Margo alvilaris کی راختلی دی

غابنونه چی کلک ډول او سپین رنگ لری د خولی په جوف کی د مهمو
مسایلو لپاره موقعیت او یو ډول مهمی دندی لری چی په لاندی ډول دی

۱: د غذایی موادو په میده کولو او تپه کول

۲: ژول

۳: دخولی دجوف محافظت او ساتنه

۴: بنایست

۵: دخبر و کولو نظم

Enamel مینا

د غاښ تاج یا میناچی د امینو بلاست حجر اتوڅخه ترکیب شوی یو کلک نسج دی او د غاښ ساحه یی پوښلی دی
د مینا یا اینامل خصوصیات

میناچی له امیلو بلاست حجر اتوڅخه جوړ شوی دی چی وروسته له تشکیل او وظیفوی اوصافوڅخه وظیفوی اوصاف له لاسه ورکوی او دیو متجانسی مادی په ډول پاتی کیږی .

که د مینا طبقه تخریب شی وروسته بیا د ترمیم قابلیت نه لری
د مینا طبقه خپل ترکیب کی کاربو نیتونو کلسیم او فاسفورس درلودونکی ده همدارنگه ویلی شو چی د مینا طبقه ۳ فیصده ایونیک ۹۷ فیصده اورگانیک موادوڅخه جوړه او منځ ته راغلی ده نو که چیرته کالسیفیکیشن یی ضعیف وی نو د اسید په مقابل کی هم ضعیفه پاتی کیږی

اینامیل، مینا یا تاج دندی :

داچی مینا یو کلک او مقاوم نسج دی نو د بیرونی فشار مقاومت د داخلی انساجو ساتنه او د ابریژن په مقابل کې د مقاومت دنده په غاړه لری همدارنگه د کیمیاوی او اسیدو عواملو په مقابل کې یو ساتنیز پوښ بلل کیږی

د اینامیل پلنوالی د غاښ په مختلفو برخو پوری اړه لری ځینی ځایونو کې پنډوالی تر ه ملی مترو پوری لکه په وکلوزل برخه کې او د غاښ په عنق کې پنډوالی تر ۱۰۰ ملی مترو ته رسیږی

Dentin

له اینامل څخه وروسته د دینتین ساحه بلل کیږی چی دغه ساحه له او دینتو بلاست حجر اتو څخه ترکیب شوی ده چی له یو یو خوا یی اینامیل ته کلسیم او فاسفورس تهیه کړی او له بله خوا یی خپل منځ کې یوه خالیگاه پرېښی چی د غاښ عصب پکی موقعیت لری

د یادونی وړ ده چی دینتین په خپل ترکیب کې ۷۳ فیصده اورگانیک او ۲۷ فیصده ایونیک مواد لری .

Cement

سیمنت څه شی دی؟

سیمینټ له سیمینټو بلاست حجر اتو څخه جوړ شوی نسج دی چی په جذری ساحه کی دینتین پوښ کڼل کیږی .

سیمینټ خاصیت :

سیمینټ د هډوکو په شان سخت او کلک ساختمان لری چی غاښ ته یی ایول کی د دینټل لیگامینټ په همکاري استحکامیت یا کلکوالی وربښلی دی .

Pulp

یو منظم نرم نسج دی چی د غاښ په خالیگاه کی قرار لری او شکل یی د غاښ اناتومیک شکل په شان دی او په دوه برخو ویشل شوی دی ۱ تاجی پلپ ۲ جذری پلپ

د پلپ دندی :

تغذیه ، ساتنه او دفاع ، او حس کول

Periodontium

د غاښونو ساتونکو او کلکونکو انساجو څخه عبارت دی .

Gingiva

وری چی له غابونو مخکنی مشتقاتو خخه دی چی د غابونو شاوخوا د خولی په جوف کی د پاملرنی وړ گرځی .

د شیر ی او دایمی غابونو تر منځ توپیرونه

۱: د شیر ی غابونو رنگ نسبت دایمی غابونو ته سپین وی روښانه وی یعنی د شیر ی غابونو رنگ نسبت دایمی غابونو ته سپین وی او د دایمی غابونو رنگ زیر وی

۲: د شیر ی غابونو ریبی نسبت دایمی غابونو ته اوږدی وی

۳: د دایمی غابونو مینا زخمیه وی مگر د شیر ی غابونو غاړه تنگه وی

۴: د شیر ی غابونو تاج نسبت دایمی غابونو ته په طول عرض او پلنوالی کی وړوکی وی

۵: د شیر ی غابونو ریبی نسبت دایمی غابونو ته کمزوری دی یعنی د دایمی غابونو ریبی کمزوری او د دایمی غابونو ریبی قوی دی

۶: د شیر ی غابونو سیز نظر دایمی غابونو ته کوچنی دی او دایمی غابونو سیز لوی دی مگر د شیر ی غابونه واړه دی

۷: د شیري غاښمونو توبر کله نسبت دايمي غاښونو توبر کلونو ته کوچني وي

۸: د شیري غاښونو تعداد نظر دايمي ته کم دی د شیري غاښونو تعداد ۲۰ عدده دی چي ۱۰ يي په علوی فک او ۱۰ يي په سفلی فک کي موجود دی

خو د دايمي غاښونو تعداد بيا ۳۲ عدده دی چي ۱۶ يي په علوی او ۱۶ يي په سفلی کي موجود دی

د شیري غاښونو دراشنه کیدو وختونه د دايمي غاښونو دراشنه کیدو سره فرق لري

چي له دی خخه يي لومړي د شیري غاښونو د خروج وختونه مطالعه کوو

د غاښونو نومونه	علوی ژامه	سفلی ژامه
Central Incisive	۶ میاشتنی	۶-۷ میاشتنی
Lateral incisive	۱۲ میاشتنی	۱۲-۱۴ میاشتنی
canine	۱۸ میاشتنی	۱۸ میاشتنی - ۴ کلنی
First molar	۲۴ میاشتنی	۲۴-۳۰ میاشتنی

Second molar	۳۰ میاشتنی	۳۰ میاشتنی
--------------	------------	------------

ددایمی غابونو د خروج وختونه

د غابونو نومونه	علوی ژامه	سفلی ژامه
Central incisive	۷-۸ کلنی	۶-۷ کلنی
Lateral insicive	۸-۹ کلنی	۷-۸ کلنی
Canine	۱۰-۱۱ کلنی	۹-۱۰ کلنی
Pre molar	۱۰-۱۲ کلنی	۱۰-۱۲ کلنی
Second pre molar	۱۰-۱۲ کلنی	۱۱-۱۲ کلنی
Molar	۶-۷ کلنی	۶-۷ کلنی
Second molar	۱۲-۱۳ کلنی	۱۱-۱۳ کلنی
Third molar	۱۷-۲۹ کلنی	۱۷-۲۹ کلنی

۹: د شیري غاښونه غورځيري مگر دايمي غاښونه هميشه دپاره دخولي
په جوف کي پاتي کيږي تر بوداوالي پوري.

د شیري غاښونود غورځيدو وختونه

د غاښونو نومونه	علوي ژامه	سفلي ژامه
Central incisive	۷,۵ کلني	۶ کلني
Lateral incisive	۸ کلني	۷ کلني
Canine	۱۱,۵ کلني	۹,۵ کلني
Molar	۱۰,۵ کلني	۱۰ کلني
Second molar	۱۰,۵ کلني	۱۱ کلني

۱۰: په گراف اخیستنه کی د شیر ی او دایمی غابنونو تر منځ غټ فرق وجود لری

په universal system کی د دایمی غابنونو دپاره له عربی اعدادو له یو څخه تر ۳۲ پوری او د شیدو غابنونو دپاره د انگلیسی ژبی له ای څخه تر تی پوری حروفو څخه ګټه اخلو

په دغه سیستم کی یو ۱ عدد د ناروغ د بڼې طرف د مکزیلا له دریم مولر یا ویسدم او ۳۲ مه شمیره د ناروغ بڼی طرف منډیولا د دریم مولر یا ویسدم څخه عبارت دی

همدارنگه ددی سیستم له مخی شیدو غابنونو کی ای حروف د ناروغ بڼی طرف د مکزیلا دوهم مولر او تی حروف د ناروغ د بڼی طرف د منډیولا دوهم مولر څخه عبارت دی
د دایمی غابنونو گراف :

Permanent Teeth															
Upper Right								Upper Left							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
32	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17
Lower Right								Lower Left							

دشیری غابنونوگراف :

Primary teeth									
Upper Right					Upper Left				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
T	S	R	Q	P	O	N	M	L	K
Lower Right					Lower Left				

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library